

RAPPORT

Quickscan ecologie zonnepark Maanderbroek Ede

Toetsing in het kader van de Wnb

Klant: Tomorrow Energy Development/ NRG2ALL

Referentie: BH2833IBRP2111111520

Status: Definitief/v3

Datum: 10-11-2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Industry & Buildings
Trade register number: 56515154

+31 88 348 78 48 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quicksan ecologie zonnepark Maanderbroek Ede

Ondertitel: Qs ecologie zonnepark Maanderbroek
Referentie: BH2833IBRP2111111520
Status: v3/Definitief
Datum: 11-11-2021
Projectnaam: Zonnepark Ede
Projectnummer: BH2833

Auteur(s): Linda Wortel

Opgesteld door: Linda Wortel

Gecontroleerd door: Pauline Maas

Datum: 3 juni 2020/PM

Goedgekeurd door: Thijs Sommers

Datum: 11 november 2020/TS

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden vervaelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel van dit rapport	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Beschrijving van het plangebied en het voornemen	2
2.1	Algemene beschrijving van het plangebied	2
2.2	Impressie van het plangebied	3
2.3	Beschrijving van het voornemen	5
3	Werkwijze	6
3.1	Gebiedsbescherming	6
3.2	Soortenbescherming	6
3.3	Planologische gebiedsbescherming	6
4	Wet natuurbescherming – Gebiedsbescherming	7
4.1	Natura 2000-gebieden	7
4.2	Effectbeschrijving gebiedsbescherming	8
5	Wet natuurbescherming – Soortenbescherming	9
5.1	Planten	9
5.2	Zoogdieren	9
5.3	Amfibieën en reptielen	10
5.4	Vissen	11
5.5	Broedvogels	11
5.6	Overige beschermde soorten	12
5.7	Conclusie effectbeoordeling beschermde soorten	13
6	Natuurnetwerk Nederland	14
6.1	Gelders Natuurnetwerk	14
6.2	Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken GNN	14
7	Conclusies en aanbevelingen	15
7.1	Beschermde gebieden Natura 2000	15
7.2	Beschermde soorten Wnb	15
7.3	Planologische gebiedsbescherming (GNN)	15
8	Het landschappelijk en ecologisch inpassingsplan	17
8.1	Landschapselementen	17

8.2	Toevoegen natuur en biodiversiteit	17
8.3	Kavelmaat	17
8.4	Recreatief en multifunctioneel medegebruik	17
8.5	Omheining	17
8.6	Impact op de directe omgeving	17
8.7	Beheer en onderhoud	18
Geraadpleegde bronnen		18
Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet en regelgeving		19
Bijlage 2: Schetsontwerp inrichting zonnepark		21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Tomorrow Energy BV (TE) heeft het voornemen om een zonnepark van circa 4,6 hectare te ontwikkelen op de percelen aan de Wolfsdijk 11 te Ede.

Het inrichten van een zonnepark is een ruimtelijke ingreep zoals bedoeld in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Om na te gaan of er (negatieve) effecten op beschermde soorten kunnen optreden, is een toets nodig aan de Soortenbescherming en de Gebiedsbescherming van de Wnb. Daarnaast wordt de voorgenomen ontwikkeling getoetst aan het planologische beschermingsregime van het Natuurnetwerk Nederland (hierna: NNN). De gegevens voortvloeiend uit de quickscan geven duidelijkheid of een aanvullend onderzoek en een daaruit volgende toetsing aan de Wet natuurbescherming (natuurtoets) noodzakelijk is en/of een aanvullende beoordeling in het kader van de planologische gebiedsbescherming. Omdat er geen bomen worden gekapt, is een toetsing aan het Houtopstandendeel van de Wnb niet noodzakelijk. Een beknopte beschrijving van de natuurwet en -regelgeving is in bijlage 1 opgenomen.

1.2 Doel van dit rapport

Dit rapport geeft een algemene indruk van het plangebied en de daar mogelijk voorkomende juridisch dan wel planologisch beschermde natuurwaarden. Hierbij wordt gekeken naar de onderdelen Soortenbescherming (flora & fauna) en Gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden) van de Wnb en de planologische gebiedsbescherming van het NNN.

De onderzoeksvragen zijn als volgt:

- Welke beschermde Natura 2000-gebieden liggen in de omgeving van het plangebied en ondervinden negatieve effecten op de aanwezige instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden?
- Welke beschermde soorten kunnen in of rondom het plangebied binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep verwacht worden of zijn op basis van aanwezige biotopen niet uit te sluiten? En welke effecten kunnen deze beschermde soorten ondervinden als gevolg van de voorgenomen activiteit?
- Is aanvullend onderzoek nodig om de aanwezigheid van beschermde soorten na te gaan? Zo ja, voor welke soorten?
- Ligt het plangebied in of in de buurt van de NNN (In dit geval GNN) en veroorzaakt de voorgenomen activiteit negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een algemene indruk van het plangebied en beschrijft de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 is de werkwijze beschreven. De storingsfactoren die relevant zijn voor de voorgenomen ingreep en aanwezige beschermde Natura 2000-gebieden zijn in hoofdstuk 4 beschreven. Vervolgens is in hoofdstuk 5 de aanwezigheid van beschermde soorten en de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten beoordeeld. Hoofdstuk 6 behandelt de gevolgen op het NNN. Tot slot zijn in hoofdstuk 7 de conclusies samengevat en worden aanbevelingen gedaan.

2 Beschrijving van het plangebied en het voornemen

2.1 Algemene beschrijving van het plangebied

In afbeelding 2-1 is de begrenzing van het plangebied op een luchtfoto weergegeven. Het plangebied ligt in het agrarisch gebied van Maanderbroek. Dit is van oorsprong een nat gebied dat al lang wordt gebruikt voor landbouw. Door middel van veel sloten wordt het gebied afgewaterd. Hierdoor zijn met name in het oostelijke deel smalle kavels ontstaan, zo ook in het plangebied. Ten noordoosten van het plangebied ligt de A12 met direct daar achter de bebouwde kom van Ede. Aan de zuidkant ligt de Nieuwe wetering waarop alle sloten van de percelen ten zuiden van de Wolfsdijk op afwateren en dus ook die van het plangebied.

Figuur 2-1: Het plangebied.

Het grootste deel van de percelen binnen het plangebied heeft een agrarische functie en wordt gebruikt als grasland voor begrazing met koeien en paarden. In de zuidelijke hoek ligt een bosje met voornamelijk wilgen en een verlandde poel.

Het grasland bevat weinig kruiden, op enkele percelen stonden meerdere behaarde boterbloemen, een soort die ook in akkers voorkomt, maar niet beschermd is. Deze boterbloem is waarschijnlijk een relict van het veelvuldig veranderen van agrarische functie op de percelen. Tot 2012 lag er zelfs nog een tweede bosje met poel in het midden van het plangebied ([Topotijdreis: 200 jaar topografische kaarten](#)). Tussen de percelen liggen twee sloten die in de omgeving van de dijk droogstonden maar in de omgeving van de

Nieuwe wetering water bevatten. De sloten hebben weinig water- of oevervegetatie als gevolg van intensieve schoning.

2.2 Impressie van het plangebied

De figuren 2-2 t/m 2-4 geven een impressie van het plangebied en de omgeving tijdens het veldonderzoek (d.d. 12 mei 2020, uitgevoerd door een ter zake kundige ecooloog van Royal HaskoningDHV).

Figuur 2-2: Het plangebied met in de verte het bosje met verlandde poel.

Figuur 2-3: Het bosje aan de zuidkant van het plangebied.

Figuur 2-4: De te dempen sloot tussen twee percelen.

2.3 Beschrijving van het voornemen

Het park krijgt een omvang van circa 4,5 ha waarvan circa 38% uit ;landschappelijke en ecologische inpassing bestaat. In bijlage 2 is een kaart opgenomen met de voorgenomen inrichting van het zonnepark Ede.

Naast zonnepanelen zullen rond het plangebied struweelhagen worden aangelegd die ook aan de noordkant van het park boomvormers bevatten. De omringende en tussen liggende grondstroken worden ingezaaid met bloemrijke kruidenmengsels. Tevens wordt een keverbank aangelegd met foerageerfunctie voor vogels als de patrijs. Bestaande landschapselementen als het bosje met verlandde poel blijven behouden en worden opgeschoond zodat de poel weer functioneel is voor amfibieën en het bosje een schuilgelegenheid is voor kleine zoogdieren.

Daarnaast wordt langs een deel van de sloten een natte zone gecreëerd met moeras- en oevervegetatie.

Het aanleggen van het park zal vanaf 2021 gerealiseerd worden, er is nog geen periode bekend waarin de werkzaamheden uitgevoerd zullen worden.

3 Werkwijze

3.1 Gebiedsbescherming

Voor de quickscan voor de Wnb Gebiedsbescherming is allereerst bekeken of wettelijk beschermde Natura 2000-gebieden nabijgelegen zijn. Hiervoor is de atlaskaart van de website van het ministerie van LNV¹ geraadpleegd.

In de omgeving van het plangebied zijn op een afstand kleiner dan 5 kilometer één of meerdere Natura 2000-gebieden gelegen. Voor deze gebieden is vervolgens aan de hand van de zogenoemde Effecten-indicator nagegaan of en in hoeverre enige relatie te verwachten is tussen de voorgenomen ingreep en de onder de Wnb geformuleerde instandhoudingsdoelen van in deze omgeving liggende Natura 2000-gebieden (Voortoets).

3.2 Soortenbescherming

Voor de quickscan voor de Wnb Soortenbescherming wordt een analyse van bestaande flora- en faunagegevens en een oriënterend veldbezoek uitgevoerd.

Voor de analyse van de bestaande gegevens van flora en fauna is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) database op 11 mei 2020 geraadpleegd. Daarbij zijn de gegevens van beschermde soorten van de laatste 10 jaar opgevraagd (range van 1-1-2009 t/m mei 2020). Tevens zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen geraadpleegd. Hierdoor ontstaat een beeld van in de omgeving voorkomende planten en dieren.

Het oriënterend veldbezoek is uitgevoerd op 12 mei 2020 door L.H. Wortel, ecooloog in dienst bij Royal HaskoningDHV. Tijdens het veldbezoek is gericht gekeken naar de aanwezigheid van natuurwaarden (lees: habitats die geschikt zijn voor beschermde soorten). Tijdens het veldbezoek was het wisselend bewolkt en zonnig. Het was rond de 18 graden Celsius.

Op basis van de analyse van bestaande gegevens en het veldbezoek is beoordeeld wat de geschiktheid van de aanwezige habitats is voor beschermde soorten en in hoeverre beschermde soorten daadwerkelijk te verwachten zijn of uitgesloten kunnen worden

3.3 Planologische gebiedsbescherming

Bij dit onderdeel is onderzocht of het plangebied in of nabij het Gelderse Natuurnetwerk ligt². Op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot beschermde gebieden wordt bepaald of negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de GNN naar verwachting aan de orde zijn.

¹ [Natura 2000-overzichtskaart \(rvo.nl\)](http://rvo.nl)

² [Gelders Natuurnetwerk kernkwaliteiten \(gelderland.nl\)](http://gelderland.nl)

4 Wet natuurbescherming – Gebiedsbescherming

4.1 Natura 2000-gebieden

Op een afstand van circa 1,2 kilometer ten westen van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Binnenveld en op circa 4,2 kilometer ligt het Natura 2000-gebied Veluwe (Figuur 4-1).

Figuur 4-1: Het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden.

De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2020) geeft een negentiental mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden.

Op basis van deze storingsfactoren worden de effecten op de Natura 2000-gebieden in de omgeving beoordeeld. De afstand van de Natura 2000-gebieden en hun waarden tot het plangebied is dusdanig groot dat voor de meeste storingsfactoren op voorhand kan worden uitgesloten dat deze zullen optreden als gevolg van de voorgenomen activiteit. Dit als gevolg van het gegeven dat emissies van bijvoorbeeld geluid, licht en trillingen, als gevolg van tussenliggend landgebruik als snelwegen en woonkernen, in combinatie met de afstand ter plaatse van geen enkele Natura 2000-gebied nog waarneembaar zijn. Bovendien grijpt de voorgenomen activiteit niet in op het regionale grondwater of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is. Effecten ten gevolge van vrijwel alle in de Effectenindicator opgenomen storingsfactoren is dan ook op voorhand uitgesloten. De enige storingsfactoren waarvan op voorhand niet duidelijk is of deze relevant is, is

- Verzuring en vermeting door N-depositie uit de lucht.

De andere storingsfactoren zullen daarom niet behandeld worden in de effectbeoordeling.

4.2 Effectbeschrijving gebiedsbescherming

Stikstofdepositie in de aanlegfase

De voorgenomen ingreep heeft een tijdelijk karakter. Door de ontwikkeling van het zonnepark zal het huidige agrarische gebruik (bemesting en begrazing graslanden) in het plangebied worden opgeheven, waardoor een permanente stikstofdepositiebron wordt opgeheven.

Uit AERIUS-berekeningen van andere vergelijkbare zonneweides waar het huidige agrarische gebruik in het plangebied wordt opgeheven, komt naar voren dat er door interne saldering (wegstrepen van evt. tijdelijke extra depositie door voorgenomen activiteit tegen het opheffen van een permanente bron van depositie van het agrarisch gebruik) geen permanente stikstofdepositietoename te verwachten is (Royal HaskoningDHV, 2019).

Dit neemt niet weg dat bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling als deze een berekening van de stikstofdepositie in AERIUS Calculator noodzakelijk is. Indien de toename van de depositie $>0,01$ mol N/ha/jaar is, dient een vergunning van de Wnb aangevraagd te worden.

Gebruiksfase

De gebruiksfase leidt niet tot externe effecten als gevolg van de 19 verstoringsfactoren van de effectenindicator. Ook verzuring en vermesting als gevolg van stikstofdepositie zal in de gebruiksfase niet optreden omdat er geen extra stikstof wordt uitgestoten. Een vergunningplicht voor de gebruiksfase is daarom niet aan de orde ten aanzien van beschermde gebieden.

5 Wet natuurbescherming – Soortenbescherming

5.1 Planten

Voorkomen beschermde planten

In de verspreidingsgegevens van de NDFF zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Tijdens het veldbezoek van 12 mei 2020 is het plangebied onderzocht maar zijn ook geen beschermde planten aangetroffen. De meeste beschermde soorten komen namelijk voor op meer basische groeiplaatsen op minerale grond die typerend is voor akkeronkruiden en pioniervegetaties van overwegend kalkhoudende gronden. Anderzijds zijn er nog een beperkt aantal soorten van zeer schrale, zwak zure omstandigheden opgenomen in de lijst van beschermde planten.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit door koeien en pony's begraasde weidelanden. De weides bevatten weinig tot geen algemene kruiden. De aanwezigheid van behaarde boterbloem in een van de percelen kan aangeven dat het grasland recent uit akker bestond of recent is gescheurd. Dit is namelijk een soort van open grond en kruidenrijke akkers. Binnen en rond de graslanden lagen enkele greppels, deze stonden naar de Wolfsdijk toe droog en aan de kant van de nieuwe wetering bevatten ze water. Langs de nieuwe wetering ligt een bosje met voornamelijk wilgen met daarin een bijna verlandde poel met weinig water of oevervegetatie. In het bosje lag veel tak en stamhout en in de ondergroei stond voornamelijk braam. Het plangebied bestaat dus uit intensief gebruikt agrarisch gebied en een bosje met bijna verlandde poel die allen ongeschikt zijn voor beschermde plantensoorten.

Het plangebied en de directe omgeving daarvan voorziet op grond van de geraadpleegde verspreidingsgegevens en de aanwezige habitats niet in groeiplaatsen van krachtens de Wnb beschermde vaatplanten. Het is uitgesloten dat negatieve effecten op beschermde vaatplanten optreden. Het uitvoeren van een nader onderzoek is niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

Voorkomen beschermde zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF komt naar voren dat geen waarnemingen van beschermde zoogdieren in of rond het plangebied bekend zijn, behalve een 6-tal reeën in een naburig perceel buiten het plangebied en twee oude waarnemingen van een wezel en twee van een bunzing meer dan een km van het plangebied. In het bosje binnen het plangebied zijn geen sporen van reeën (vraat-, lig-, of schuursporen) waargenomen. Het grootste deel van het plangebied is ook niet geschikt als leefgebied voor beschermde zoogdieren als gevolg van het intensieve agrarische gebruik van het grasland. Ook zijn waarnemingen van hazen buiten het plangebied bekend. Deze soort valt echter onder de provinciale vrijstelling en is dus niet beschermd behalve via de zorgplicht. Tijdens het veldbezoek is een dode vos aan de rand van de poel waargenomen. In het bosje zijn echter geen holen van de vos (of andere zoogdieren) aangetroffen. Het bosje is in potentie wel geschikt leefgebied voor beschermde soorten, maar de zeer geïsoleerde ligging in agrarisch gebied en de kleine omvang maken dat het bosje geen beschermde soorten herbergt. Tijdens het veldbezoek is het bosje tevens onderzocht op nesten van eekhoorns, deze zijn niet aangetroffen. Kleine marterachtigen of sporen van kleine marterachtigen zijn tijdens het veldbezoek in het plangebied niet waargenomen. Het bosje is echter vrij klein en ligt geïsoleerd in een zeer open agrarisch landschap met een vrij hoge grondwaterstand. Dit maakt dat het aanwezige potentieel functionele leefgebied niet optimaal is en ook nog te klein voor alle drie de kleine marterachtigen. De wezel, hermelijn en bunzing hebben bij optimaal leefgebied een home range van 1 a 2 hectare. Bij suboptimaal leefgebied loopt dit op tot 10 tot tientallen hectaren. Zwervende exemplaren van de drie soorten vinden in het bosje alleen een tijdelijke rustplek, maar niet voldoende plek om permanent te verblijven.

Vleermuiswaarnemingen zijn eveneens niet bekend. Het plangebied heeft geen landschapselementen die als vlieg/migratieroute naar elders gebruikt kunnen worden. Het bosje kan in potentie leefgebied zijn voor vleermuizen. De meeste bomen zijn echter te jong om holten te hebben die in potentie gebruikt kunnen worden als verblijfplaats voor vleermuizen. Wel kan de bosrand gebruikt worden als foerageerplek. De woning en stallen aan de rand van het plangebied bieden (potentiële) vaste paar- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. De gebouwen in kwestie vallen niet binnen het plangebied. Het bosje zal in het inrichtingsplan worden ingepast en zal dus niet worden gekapt.

Effectbeoordeling zoogdieren

Het bosje kan voor kleine marterachtigen een tijdelijk rustplek zijn maar is te klein als permanent leefgebied. Het bosje met poel blijft echter behouden en alleen opgeschoond zodat amfibieën weer gebruik kunnen maken van de poel. Dit betekent dat de huidige functie voor kleine marters en vleermuizen wordt behouden en zelfs verbeterd. De voedselvoorraad voor de kleine marterachtigen wordt door de amfibieën vergroot. Ook de struweelhagen, kruidenrijke graslanden, natuurvriendelijke oever en keverbank zorgen voor een uitbreiding van het functionele leefgebied voor de marterachtigen.

De bosrand kan als foerageerplek voor vleermuizen dienen. Deze functie wordt door de komst van zonnepanelen niet verstoord. De panelen liggen ver genoeg van het bosje en zijn laag genoeg om de foerageerroute niet te verstoren. De komst van de struweelhagen, kruidenrijke graslanden en natuurvriendelijke oever en keverbank betekent een uitbreiding van de foerageerplekken voor vleermuizen.

Het plangebied heeft een beperkte functie als leefgebied voor wettelijk beschermde zoogdieren. Alleen het aanwezige bosje heeft potenties als (onderdeel van) leefgebied voor vleermuizen of kleine marterachtigen, maar deze blijft behouden. Tevens is het bosje potentieel geschikt als schuilgelegenheid voor beschermde soorten als vos of ree. Ook zijn de graslanden mogelijk leefgebied voor hazen. Voor deze laatste drie soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. De inrichting van het plangebied met struweelhagen, kruidenrijke graslanden, keverbank en natuurvriendelijke oever verbetert het leefgebied voor veel beschermde en onbeschermde zoogdieren. De biodiversiteit van het plangebied wordt hiermee flink verhoogd.

5.3 Amfibieën en reptielen

Voorkomen amfibieën en reptielen

Geraadpleegde verspreidingsgegevens wijzen niet op het voorkomen van beschermde reptielen- en amfibiesoorten in en rond het plangebied. De geraadpleegde verspreidingsatlassen voor amfibieën en reptielen geven eveneens aan dat deze regio van de provincie Gelderland arm is aan beschermde amfibieën en reptielen.

Binnen het plangebied komen enkele deels permanent watervoerende slootjes voor. Deze slootjes worden goed onderhouden waardoor er geen slib en weinig water- en oevervegetatie aanwezig is, waardoor deze niet geschikt zijn voor beschermde amfibiesoorten. De poel in het bosje is door het blad van de bomen bijna helemaal verlandt en heeft alleen een zeer ijle vegetatie van riet. Tijdens het veldbezoek is een kwakende kikker waargenomen. Ook na goed zoeken zijn echter geen zicht waarnemingen van kikkers gedaan. Ook is er weinig geschikt landhabitat voor beschermde amfibieën in of rond het plangebied. Het voorkomen van algemene amfibiesoorten als bruine kikker of gewone pad is niet uitgesloten.

Reptielen hebben voldoende oppervlakte nodig met afwisseling in structuur en aanwezigheid van kale, zanderige plekken en anderzijds voldoende dekking in de winter. Het eentonige graslandperceel voorziet door afwezigheid van dergelijke omstandigheden niet in geschikt leefgebied voor reptielen. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen reptielen binnen het plangebied waargenomen. Ook zijn geen potentieel geschikte leefgebieden aangetroffen.

Effectbeoordeling amfibieën

Hoewel er geen beschermde amfibieën in het plangebied voorkomen is het in het kader van de zorgplicht verplicht om rekening te houden met de waarschijnlijk aanwezige algemene amfibieën in de sloot en de poel. Bij een van de sloten die door het perceel loopt zal rond de oever een natte zone worden gecreëerd door het maaiveld iets te verlagen. De poel zal worden gebaggerd en uitgediept en zodanig geprofileerd zodat deze weer geschikt is voor algemene amfibiesoorten. Bij deze werkzaamheden aan de poel en sloot zal de zorgplicht in acht genomen moeten worden.

Door de werkzaamheden gefaseerd, in één richting en buiten de voortplantingsperiode van amfibieën uit te voeren (voortplantingsperiode loopt van maart tot half september), wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met amfibieën, die zo de kans krijgt om weg te komen. Dit dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wnb is dan niet noodzakelijk.

Geschikte leefgebieden van beschermde amfibieën- en reptielensoorten zijn afwezig in het plangebied. Wel kunnen de sloten en de poel in het plangebied mogelijk algemene amfibiesoorten herbergen waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen. De inrichting van het plangebied met een natuurvriendelijke oever en het opknappen van de poel in het bosje verbetert het leefgebied voor amfibieën. De biodiversiteit van het plangebied wordt hiermee flink verhoogd.

5.4 Vissen

Voorkomen beschermde vissen

Geraadpleegde verspreidingsgegevens wijzen niet op het voorkomen van bij de Wnb beschermde vissoorten. Binnen het plangebied komen enkele slootdelen voor met permanent water en een bijna verlandde poel. De poel is dusdanig ondiep dat vissen er niet voorkomen, ook de slootjes zijn door afwezigheid van water- en oevervegetatie ongeschikt voor beschermde vissoorten.

Beschermde vissoorten en leefgebied voor beschermde vissoorten zijn afwezig in het plangebied. Het is hierdoor uitgesloten dat de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling leidt tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde vissoorten. De inrichting van het plangebied met een natuurvriendelijke oever verbetert het leefgebied voor vissen. De biodiversiteit van het plangebied wordt hiermee verhoogd.

5.5 Broedvogels

Voorkomen broedvogels, inclusief soorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is

Geraadpleegde verspreidingsgegevens wijzen alleen op het voorkomen van broedvogels binnen het bosje binnen het plangebied.

Uit 2018 is in de geraadpleegde NDFF-gegevens een broedgeval van de buizerd bekend. Het nest van buizerd is jaarrond beschermd. Het agrarisch gebied rondom het nest heeft weinig structuur en is in intensief beheer waardoor het weinig divers is aan prooien voor de buizerd. Het agrarisch gebied is een marginaal foerageergebied voor de buizerd.

Rond het plangebied zijn enkele waarnemingen bekend van weidevogels, zoals de Kievit en de gele kwikstaart. In het bosje langs de nieuwe wetting zijn soorten als zwartkop, koolmees, pimpelmees, vink,

spotvogel en winterkoninkje waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn eveneens broedvogels gehoord en gezien, zoals tiftjaf en zwartkop.

Binnen het plangebied komt een jaarrond beschermd nest met marginaal foerageergebied van een buizerd voor. Het bosje in het plangebied is zonder twijfel een broedplekken voor algemene vogelsoorten. In de begraasde graslanden kunnen enkele weidevogels broeden.

Effectbeoordeling broedvogels

Het nest van de buizerd in het bosje is jaarrond beschermd en ook zijn functionele leefgebied er om heen. Het bosje zal niet worden gekapt alleen worden opgewaardeerd. De nestboom blijft dus behouden. Wanneer de opwaardeerwerkzaamheden in de broedperiode van de buizerd plaatsvinden zou een verstoringzone van circa 75 meter aangehouden moeten worden. Het bosje is echter niet zo groot, waardoor werkzaamheden aan het bosje in de broedtijd van de buizerd altijd verstoring op zal leveren. Wanneer de werkzaamheden in het bosje en de poel in het bosje buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is van verstoring van het nest of het leefgebied geen sprake. Een ontheffing in het kader van de Wnb is dan niet noodzakelijk. De zonnepanelen zullen in een deel van het marginaal functionerend leefgebied van de buizerd worden geplaatst. Door aanplant van struweelhagen, keverbanken en kruidenrijk grasland, neemt de biodiversiteit rond en tussen de panelen toe en zal de populatie muizen en andere kleine dieren toenemen. Hierdoor zal de functie van dit deel van het leefgebied van de buizerd veranderen ten goede van de buizerd. Ook levert de struweelhaag meer zitplekken waaruit gejaagd kan worden. Wanneer de werkzaamheden in het bosje en de poel in het bosje en de plaatsing van de zonnepanelen buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is van verstoring van het nest of het leefgebied geen sprake. Een ontheffing in het kader van de Wnb is dan niet noodzakelijk.

Dit geldt ook voor vogels die geen jaarrond beschermd nest hebben. Alle nesten zijn op het moment van broeden beschermd. Wanneer de aanleg werkzaamheden buiten het broedseizoen (circa 15 maart tot 15 augustus) worden uitgevoerd, is de kans op broedgevallen klein en wordt verstoring van nesten voorkomen en zullen geen overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb plaatsvinden. Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden, zijn aanvullende voorzorgsmaatregelen noodzakelijk om overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Dit dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Het is niet mogelijk om een ontheffing voor het verstoren van broedgevallen aan te vragen.

Door de aanwezigheid van een buizerdnest in het bosje is een overtreding van de Wnb niet uit te sluiten wanneer in broedtijd wordt gewerkt.

Door de werkzaamheden buiten het broedseizoen (half maart tot half augustus) uit te voeren is voor broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb uitgesloten. Dit dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. De inrichting van het plangebied met struweelhagen en kruidenrijke graslanden verbetert het leefgebied voor de buizerd en andere vogels. De biodiversiteit van het plangebied wordt hiermee verhoogd.

5.6 Overige beschermde soorten

Voorkomen beschermde overige soorten

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) komen geen waarnemingen van beschermde ongewervelden naar voren.

Omdat het plangebied vooral onder invloed staat van intensieve landbouw, is het redelijkerwijs uitgesloten dat er beschermde ongewervelden voorkomen in het plangebied. Geschikte waardplanten ontbreken ook in het wilgenbosjes met poel. Vlinders en libellen zijn vaak afhankelijk van zeer specifieke omstandigheden,

zoals bloemrijke graslanden of permanent stromende beken met goed ontwikkelde oevervegetaties. Het voorkomen van beschermde ongewervelden binnen het plangebied kan dan ook worden uitgesloten.

Het voorkomen van beschermde ongewervelden of habitats van beschermde ongewervelden binnen het plangebied is uitgesloten.

5.7 Conclusie effectbeoordeling beschermde soorten

Vanwege de geschiktheid van het terrein en de omgeving van het plangebied, is het niet uitgesloten dat vogels tot broeden komen. Tevens is een jaarrond beschermd nest van de buizerd in het bosje aanwezig. Het bosje is dus danig klein dat werkzaamheden in het bosjes in de broedperiode altijd een verstorend effect veroorzaken en een overtreding van de verbodsbepaling van de Wnb. Dit verstorend effect kan worden voorkomen door ruim buiten het broedseizoen te werken. Dit betekent dat de voorgenomen activiteit buiten de periode van 15 maart tot 15 augustus uitgevoerd zal moeten worden.

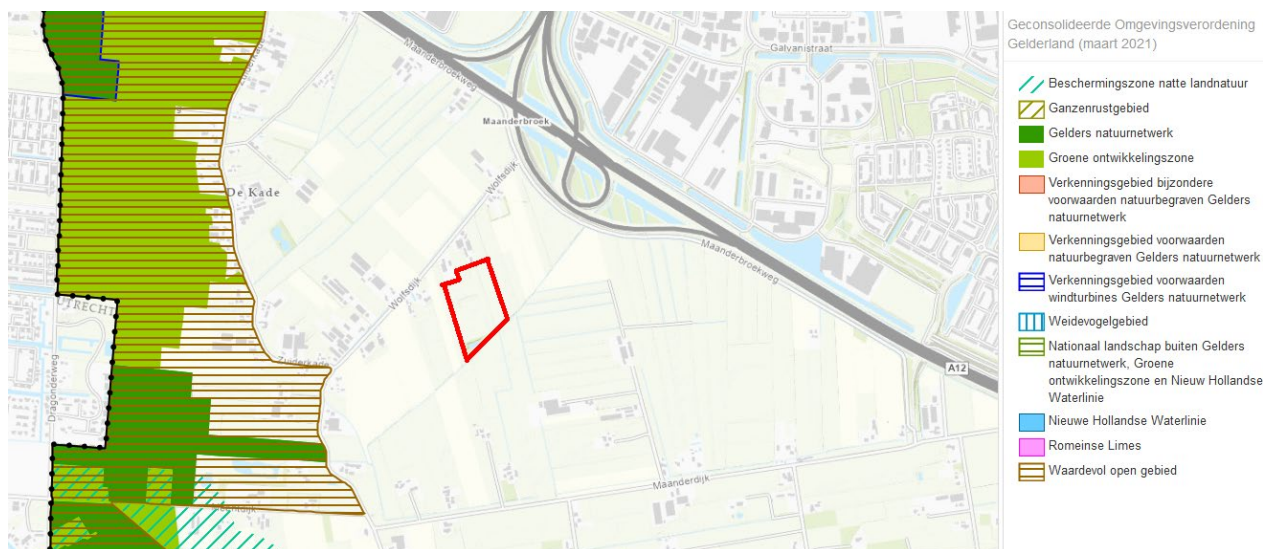
Invulling aan de zorgplicht

Door het verlagen van het maaiveld bij de sloot en het opschonen van de poel in het bosje buiten de voortplantingsperiode van amfibieën uit te voeren (voortplantingsperiode: maart - september) en in één richting uit te voeren zodat eventueel aanwezige individuen kunnen weggkomen, wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met amfibieën.

6 Natuurnetwerk Nederland

6.1 Gelders Natuurnetwerk

Het plangebied ligt op grote afstand van het Gelders natuurnetwerk, het dichtstbij liggende gebied dat onderdeel uit maakt van de GNN, bestaat uit een kruiden en faunairijk grasland (N12.02,) en ligt op circa 600 meter afstand.

Figuur 6-1: Plangebied (rode contour) ten opzichte van de GNN (Provincie Gelderland, 2021).

6.2 Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken GNN

Omdat het plangebied en het planvoornemen niet liggen in of nabij planologische beschermde natuurwaarden zoals aangeduid in de provinciale atlas van de provincie Gelderland, is het optreden van negatieve effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het GNN uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Beschermde gebieden Natura 2000

Als gevolg van stikstofdepositie zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van onder meer Natura-2000 gebied Binnenveld en Veluwe (en eventueel andere Natura 2000-gebieden) niet uit te sluiten. Vanwege de aard van de voorgenomen ingreep is het optreden van de storingsfactor N-depositie uit de lucht niet op voorhand uit te sluiten.

Een AERIUS-berekening is noodzakelijk om effecten te kunnen duiden. Omdat de permanente stikstofbelasting zal verminderen omdat bemeste agrarisch percelen uit productie worden gehaald, kan er wel intern gesaldeerd worden.

Overige storingsfactoren treden als gevolg van de voorgenomen ingreep niet op.

7.2 Beschermde soorten Wnb

Ten aanzien van beschermde soorten in het kader van de Wnb zijn er geen overtredingen van verbodsbepalingen te verwachten mits:

- buiten het broedseizoen wordt gewerkt (broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot eind augustus)
- of tijdens het broedseizoen voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied laten inspecteren op broedgevallen door een erkend ecooloog. Bij afwezigheid van broedende vogels vrijgave van het werkterrein door de ecooloog;
- of voor het broedseizoen wordt begonnen zodat broedvogels tijdig een andere broedlocatie kunnen kiezen en zo niet verstoord worden. Het dempen van de sloot in één richting naar de Nieuwe wetering toe gebeurt en buiten de voortplantingsperiode van amfibieën uit te voeren (voortplantingsperiode: maart-half september)

Door het nemen van voorzorgsmaatregelen, wordt een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen en hoeft voor de ontwikkeling van het terrein geen ontheffing te worden aangevraagd.

Invulling aan de zorgplicht

Door het verlagen van het maaiveld bij de sloot en het opschonen van de poel in het bosje buiten de voortplantingsperiode van amfibieën uit te voeren (voortplantingsperiode: maart - september) en in één richting uit te voeren zodat eventueel aanwezige individuen kunnen weggkomen, wordt zo goed mogelijk rekening gehouden met amfibieën.

7.3 Planologische gebiedsbescherming (GNN)

Het plangebied ligt op ruime afstand buiten de begrenzing van het GNN. De wezenlijke kenmerken en waarden van de GNN worden niet negatief beïnvloed. Er hoeft daarom geen “Nee, tenzij”-toets te worden doorlopen. De ontwikkeling kan in overeenstemming met de planologische gebiedsbescherming plaatsvinden.

8 Het landschappelijk en ecologisch inpassingsplan

8.1 Landschapselementen

Het landschappelijk inpassingsplan bestaat uit de volgende hoofdelementen:

- Bloemrijke en kruidenrijke zoom
- Inheemse struweelhagen
- Verlaging / natte zone
- Bosje met poel (bestaand)
- Boomvormers in de noordelijke haag

8.2 Toevoegen natuur en biodiversiteit

Extra landschappelijke en ecologische kwaliteit / biodiversiteit wordt toegevoegd door het gehele terrein in te richten als kruiden- en bloemrijke weide. Deze begroeiing ondersteunt een goede bodemkwaliteit en een gezond bodemleven. Rondom het terrein planten we inheemse struweelhagen die op zichzelf een belangrijke ecologische verrijking opleveren als leefgebied en migratieroute voor allerlei dieren en als nestelgebied voor bijvoorbeeld vogels. Het bestaande bosje wordt ecologisch versterkt door het uitbaggeren van de poel en het opruimen van afvalhout. Aan de zuidoostzijde plaatsen we een keverbank geschikt als broedplaats voor de ambassadeur van het Maanderbroek: de Patrijs. Tot slot realiseren we een natte zone ten zuiden van de keverbank, ten gunste van de biodiversiteit. Als deze ecologische elementen zorgen ervoor dat er leefgebied wordt verbeterd of gecreëerd voor veel verschillende planten- en diersoorten, zoals amfibieën, kleine zoogdieren, vogels en insecten. Dit wordt verder toegelicht in de Rapportage: Landschappelijk inpassings- en beheerplan zonnepark Maanderbroek (RHDHV, 2021).

8.3 Kavelmaat

Het projectgebied bestaat uit rationele langgerekte smalle kavels. Door de randen aan te zetten met struweelhagen, wordt deze karakteristieke strookverkaveling versterkt en past het plan in de maat en schaal van de omgeving.

8.4 Recreatief en multifunctioneel medegebruik

Intensieve vormen van recreatie liggen hier niet voor de hand vanwege de achteraf gelegen locatie. Indien gewenst kan een educatief bord worden geplaatst bij de ingang met daarop het doel en de bijdrage van het zonnepark aan de omgeving. Begrazing met kleinvee is enkele weken per jaar mogelijk.

8.5 Omheining

Om het plangebied is een natuurlijk hekwerk geplaatst. De omheining bevindt zich aan de binnenzijde van de struweelhagen en is lager (2,1 m) waardoor deze niet opvalt. Ook wordt het merendeel van het hekwerk 20 cm boven de grond geplaatst, om zo geen barrière te vormen voor kleine dieren.

8.6 Impact op de directe omgeving

Vanuit de omliggende woningen zal het zonnepark niet of nauwelijks zichtbaar zijn. Ten eerste door de grote afstand (minimaal 60 m). En daarnaast door de struweelhagen rondom het zonnepark. Aan de zuidoostzijde is naast het bestaande bosje geen struweelhaag geplaatst, maar de bestaande oevervegetatie en beplanting in de natte zone zorgt daar toch voor een groene inpassing. De ontsluiting van het zonnepark zal over het bestaande erf lopen van Wolfsdijk 11, zodat er geen extra inrit nodig is aan de Wolfsdijk.

8.7 Beheer en onderhoud

Het doel van het terrein is zonne-energie opwekken maar het terrein zal grotendeels als natuurterrein beheerd worden. De weides zullen periodiek worden gemaaid of begraaasd waarbij het vogelbroedseizoen wordt ontzien. De struweelhagen worden regelmatig gesnoeid en teruggezet.

Geraadpleegde bronnen

- NDFF. Nationale Databank Flora en Fauna. reeks van 1-1-2009 t/m 11-5-2020, geraadpleegd op 11 mei 2020;
- Verschillende verspreidingsatlassen soorten (amfibieën, reptielen) (<https://www.verspreidingsatlas.nl/>) Laatst geraadpleegd mei-2020;
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2019. Effectenindicator. website:www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/
- Provincie Gelderland, 2020. website: <https:// gelderland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer> Laatst geraadpleegd 11 mei 2020.
- Royal HaskoningDHV, 2019. Quickscan zonnepark Venray.
- Royal HaskoningDHV, 2021. Landschappelijk inpassings- en beheerplan zonnepark Maanderbroek. Gemeente Ede.

Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet en regelgeving

De juridische kaders die volgen uit de Wnb en het beleid rond het NNN vormen het toetsingskader. Wat betreft de Wnb zijn de onderdelen Gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2 van de wet), Soortenbescherming (Hoofdstuk 3 van de wet) van belang in het licht van de voorgenomen activiteit. Bescherming van houtopstanden (Hoofdstuk 4 van de wet) is niet van toepassing voor het projectvoornemen.

Gebiedsbescherming

Het onderdeel Gebiedsbescherming van de Wnb regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor elk van de aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd en nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn. Hierbij is ook zogenoemde *externe werking* van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre effecten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

Soortenbescherming

Het onderdeel Soortenbescherming van de Wnb regelt de bescherming van flora en fauna. Op hoofdlijnen is sprake van een drietal beschermingsregimes: een voor soorten van de Habitatrichtlijn, een voor soorten van de Vogelrichtlijn en een voor nationaal beschermde soorten. In de wet zijn ten aanzien van deze soorten verbodsbepalingen opgenomen als ook gronden waarop ontheffing kan worden verleend. Deze kunnen per regime verschillen, waarbij de beide eerstgenoemden de meest strikte bescherming genieten. Bepaald dient te worden of sprake kan zijn van overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen, of alternatieven voorhanden zijn, of sprake is van een wettelijke grondslag dan wel een wettelijk doel en in hoeverre sprake is van negatieve effecten op de staat van instandhouding van betrokken soorten.

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt verder een algemene zorgplicht conform artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat eenieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

Houtopstanden

Ook houtopstanden zijn beschermd onder de Wnb (hoofdstuk 4 van de wet). Wanneer meer dan 10 are opgaande begroeiing, dan wel laanbeplanting van ten minste 20 bomen moet verdwijnen buiten bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom, dient hiervan melding te worden gemaakt bij Bevoegd Gezag. Uitgezonderd zijn onder meer (maar niet uitsluitend) naaldbomen bedoeld voor kerstbomenteelt of uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting. De verloren gegane bomen dienen binnen drie jaar, op bosbouwkundig verantwoorde wijze elders te worden teruggebracht (herplantplicht).

Natuurnetwerk Nederland

Natuurgebieden die onderdeel zijn van Natuurnetwerk Nederland worden planologisch beschermd via de provinciale Verordening Ruimte. In de provincie Gelderland wordt specifiek gesproken over Gelders Natuurnetwerk, kortweg het GNN. Dit betreft een netwerk van natuurgebieden en verbindingzones waar planten en dieren duurzaam kunnen verblijven en/of zich kunnen verplaatsen. Voor een groot deel heeft het GNN overlap met de Natura 2000-gebieden. Echter de wezenlijke kenmerken en waarden voor het GNN zijn breder dan de specifieke instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied. Ze gaan naast beschermde

soorten en natuurtypen bijvoorbeeld ook over cultuurhistorie en aardkundige waarden. Het natuur- en landschapsbeleid is verankerd in de Omgevingsvisie van de provincie Gelderland. Het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone vervullen naast de Natura 2000-gebieden een belangrijke rol bij het behoud van de biodiversiteit. De Ecologische verbindingzones maken voor een klein deel uit van het Gelders Natuurnetwerk. De kernkwaliteiten van het Gelders Natuurnetwerk die beschermd en ontwikkeld moeten worden zijn in de omgevingsvisie omschreven.

Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) worden beschermd tegen aantasting van de kern-kwaliteiten: dat zijn de natuurwaarden, de potentiële waarden en de omgevingscondities. Het uitgangspunt is dat in het GNN geen nieuwe initiatieven plaatsvinden, behalve ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor geen alternatieven bestaan.

Voor de landschappen van bovenregionale waarde geldt een beschermingsregime met kernkwaliteiten en met een juridisch vangnet in de verordening, zodat de provincie in gesprek kan komen indien het provinciaal belang in het geding raakt.

Gemeentelijk beleid Ede

De gemeente Ede is een grote gemeente met verschillende landschappen die bijdragen aan de biodiversiteit. Hiermee heeft de gemeente Ede een grote verantwoordelijkheid voor de biodiversiteit en is het erg belangrijk dat biodiversiteit een prominente plaats heeft in het uitvoeringsbeleid van de gemeente.

Programma Biodiversiteit: Samen sterker met natuur.

Doel van de inzet

Het behouden, herstellen en versterken van de biodiversiteit in de gemeente Ede. De huidige waarden aan soorten en ecosystemen in Ede behouden om verdere achteruitgang van biodiversiteit te voorkomen. Daarnaast waar mogelijk ecosystemen herstellen en populaties van kwetsbare soorten die thuishoren in Ede versterken.

Strategie

De achteruitgang van biodiversiteit heeft veel oorzaken, ook die buiten het directe invloedveld liggen. De gemeente richt zich op wat er concreet in de eigen gemeente gedaan kan worden:

- Eigen verantwoordelijkheid
- Integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen
- Samen met anderen

Natuurinclusief ontwerpen en bouwen wordt de norm.

Bijlage 2: Schetsontwerp inrichting zonnepark

